

OPRAVDOVÝ KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

Predplatná cena:

Na celý rok	4 kor. — hal.
Na pol roka	2 „ — „
Na štvrt roka	1 „ — „

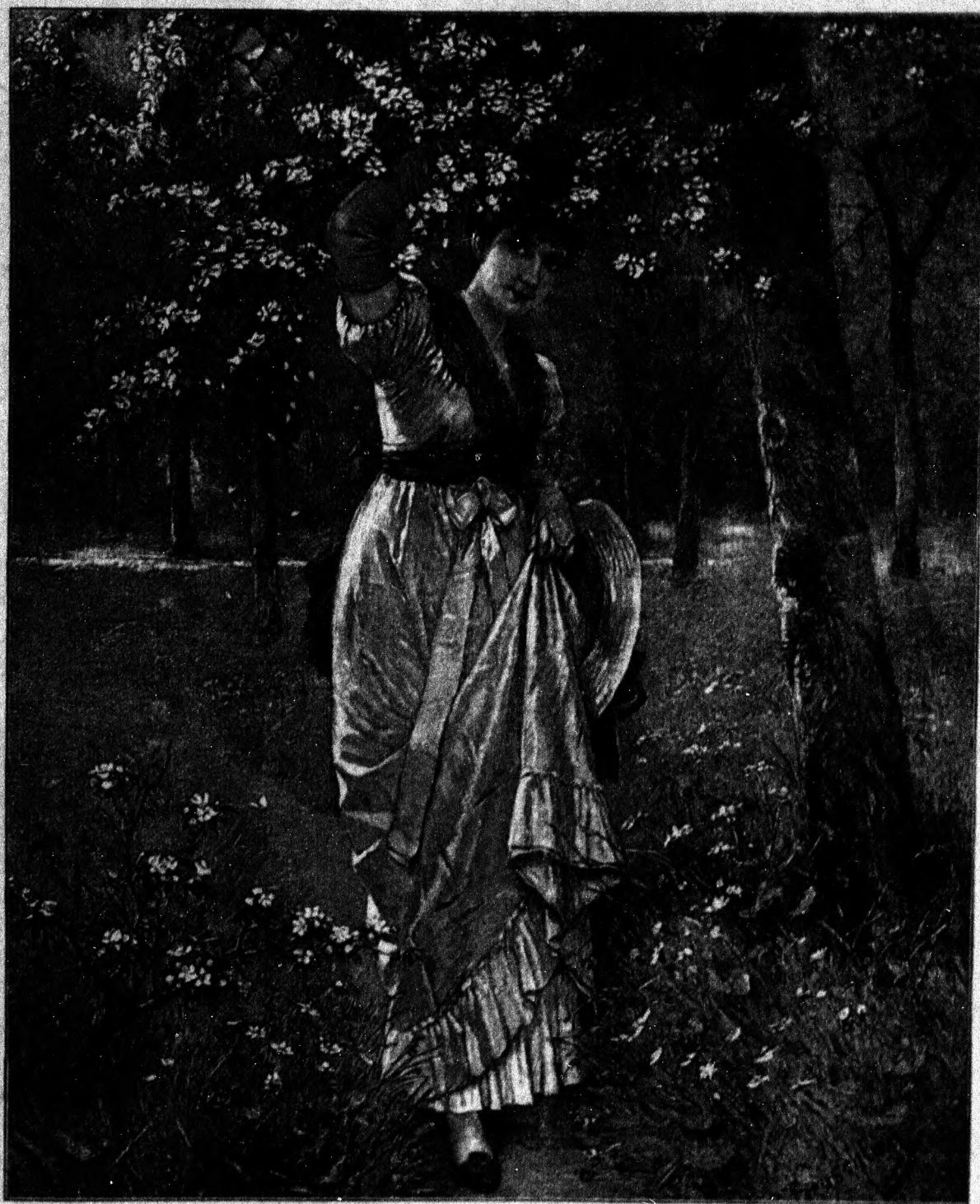
Jednotlivé číslo 6 halierov.

Vychodí každú nedeľu.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNÝANSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
VI. okr., Aradi-utca 14.

Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Nevyplatené listy sa neprijimajú.

V kvetúcom lese.

Ludárske shromaždenia.

V časopisoch ľudovej strany ustavične čítame vyzvania, aby sa občania jednotlivých obcí alebo okresov hlásili a kancelária ľudovej strany v Budapešti usporiada im ľudárske shromaždenie, vyšle ta svojich rečníkov z povolania a vôbec o všetko postará sa už sama kancelária. Nutno teda uznať, že sú to veľmi ľavé podmienky, keď požiadanie na korešpondenčnej karte postačí, aby tu alebo tam bolo usporiadané ľudárske shromaždenie.

A čo vidíme vzdor týmto ľavným podmienkam svolania shromaždenia? Len to, čo sme my už dávno, pred rokami boli povedali: totižto, že si občianstvo shromaždenia ľudárske nežiada. Ľudári pred štyrmi-piatimi rokmi vydržovali shromaždenia na všetky strany, všade ako nevolaní sa natískali a porozprávali na shromaždeniach také žalostné reči o stave ľudu, že sa človeku až srdce žiaľom prelievalo. Prišli krajinské voľby a niektoré okresy veriac rečiam nových prorokov, vyslaly do snemu ľudárskych ablegátov. Čo teda ľudová strana na sneme účinkuje, uplynuly štyri roky, a obecnstvo malo teda dosť času vidieť a presvedčiť sa o účinkovaní ľudárov v záujme vlasti a jej obyvateľov.

My s pozornosťou sprevádzali sme účinkovanie ľudárov na sneme, lebo veď nasľubovali svojim voličom hory-doly, narobili toľko sľubov, že keby čo i len dvadsiatu čiastku z nich boli zadržali, tak by sa predsa boli mohli honosiť, že hľa to, alebo to splnili. Ale ľudári žiadnym takým činom nemôžu sa honosiť, ktorý by bol v prospech ľudu býval. Tie reformy a zákony, ktoré snem behom svojej štyriročnej práce — odkedy sedia v sneme i ľudári — k polepšeniu všeobecného blahobytu a ku napomoženiu ľudu zvlášte prijal a odhlasoval, nemôžu byť nijako zásluhou ľudárov, lebo veď predpráce k tým reformám a zákonom robila vláda prv než vzkrsla ľudová strana, a o také návrhy, ktoré medzi týmto časom vláda v záujme vlasti a ľudu predostrela a snem ich aj prijal, ľudová strana tiež nemá zásluh, lebo veď nie jej pričinením staly sa z návrhov zákony. Spomenieme len napochytre zákony: o kursoch notárskych, aby obce dostaly zkusenejších notárov, o soštatnení zverolekárstva, aby statok

gazdov bol lepšie chránený pred chorobami, o pokladnici pre poľných robotníkov a domácich sluhov, aby títo v svojej starobe neboli obciam na farchu atď. atď. Nuž či sa o týchto zákonoch daktorému ľudárovi čo i len snívalo? Veru nikde nesľubovali, že budú žiadať vynesenie takýchto zákonov a tak o ne zásluh ani mať nemôžu.

Ľudári cítia túto svoju jalovosť a preto ju shromaždeniami chcú zakryť. Na shromaždení možno pohovoriť ľahkovernému ľudu čokoľvek, lebo ľud také reči hlbšie neuvažuje a krem toho v zátiší pokojnej dedinky smelšie si môžu ľudári tlčiť na prsia, že jakými priateľmi ľudu sú vlastne oni a čo všetko oni vybojovali.

Ale ľudárom ak sa darilo predtým zle so shromaždeniami, teraz darí sa im ešte horšie. Akokoľvek vrele odporúčajú sa držať shromaždenia, ich odporúčanie zostáva bez ozveny. Hovorievali, že koľko státisícov majú oni prívržencov a veru krem troch-štyroch nepatrných odľahlých obcí, nikde nechcú si dať sriadiť ľudárske shromaždenia. Ľudári ale na týchto shromaždeniach mohli sa poučiť, nakoľko sú ich zásady neprístupné k ľudu, keď čo sa počtu poslucháčov týka, tie shromaždenia ani najmenej nemožno nazvať shromaždeniami.

My sa však tejto ľahostajnosti voličov naproti ľudárskym shromaždeniam ani najmenej nečudujeme. Krajinské obecnstvo so štyriročného života ľudovej strany na sneme presvedčilo sa, čo je a kto je ľudová strana, jaké sú jej ciele, jaké jej úmysly. Ľudová strana bola vždy tam, kde bolo treba snuvať nedorozumenia, vždy roznecovala náboženskú nenávisť a kde sa jej len príležitosť ukázala, siala rozbroj, štvla náruživosť, lebo len tymito prostriedkami mieni dosiahnuť svojho cieľa. Čo sa jej programu týka, o tom sotva možno už hovoriť. Behom tých štyroch rokov ukázala sa v celej svojej nahote. Krem tej revízie cirkevno-politických zákonov, pri jejž spomínaní bridí sa už skoro každému človeku, nič nového, dobrého nevedela predniesť v sneme, čo by vláda a liberálna strana už i tak nemala vo svojom programme.

Túto nahotu ľudovej strany nezakryjú už viac ani ľudárske shromaždenia. Obyvatelstvo

vie, pred jak vážnymi otázkami v záležitosti vyrovnania s Austriou stojí naša krajina a vie i to, že vláda, aby tie zdarne, v záujme krajiny riešil vedela a mohla, potrebuje mať za sebou silnú liberálnu stranu. Rozbroj, náboženská nenávisť, nesvornosť pomstila by sa na nás vo vážnych okamikoch dvojnásobne a ponevác to vlastiverní občania vedia, radšej ufahujú sa od ľudárskych shromaždení, kde by iné nepočuli len štvanie a ľudová strana sama trpkou skusuje, že slamený plameň rýchlo zhasína.

Nie veru, ako si ľud nežiadal ľudárskych shromaždení predtým, teraz po štyriročnom účinkovaní ľudovej strany žiada si tie shromaždenia tým menej.

Slovo k rodákam.

Porátajme sa už raz s oným ľudárskym kresťanstvom, ktoré oni tak často, ba ustavične dosť nemiestne ale s prefikánym úmyslom a cieľom spomínajú. Smiešnym by bolo to neprestajné spomínanie kresťanstva, keby ono práve pre kresťanov a ich vieru nebolo natoľko ponižujúcim a škodným. Dnes-zajtra celý slovník len z toho jedného slova bude pozostávať, oni urobia ho Bohom, nie ale k jeho sláve a moci, ale k posmechu a hanbe.

Povieme, prečo? Lebo ho nadužívajú a zneužívajú.

I my sme kresťania, ale nehonosíme sa tým. Prečo? Lebo to nie je našou zásluhou, že sme sa z rodičov kresťanských narodili a v náboženstve kresťanskom vychovaní boli. Je to dopustenie Božie, povedzme milosť Božia, alebo náhoda, no my sme k tomu ničím neprispeli. Tedy nemáme sa čím vystatovať.

Lež poďme ďalej. Tým že sme sa v kresťanstve narodili a v ňom viac-menej dôkladne vychovaní boli, tým sme ešte len dľa mena kresťanmi. Jestli nemáme pravej, živej viery, jestli nenasledujeme srdcom, myslou, slovom i skutkom nauky Spasiteľa; jestli prikázania jeho neplníme a príklad nám ním daný nenasledujeme: naše pomenovanie, náš názov: kresťan — nevyvíšuje, lež ponižuje nás. Nemáme sa čím chlúbiť, lež hanbiť sa nám treba. Lebo nosíme falošný názov, sme pretvarači a zúmyslne vediac hrešíme bez všetkých obľahčujúcich okolností. A preto škoda sa je ľudárom rozhadzovať s názvom, ktorý v pohahu na nich dokázale prázdny je a im nie podporu lež odsúdenie donáša.

Lebo veď u nich a dľa nich len ľudár je kresťanom, všetci ostatní sú vytvorení, vyhodení

z kresťanstva. A česť je to pre všetkých dobrých kresťanov, že k takému kresťanstvu, ako je ľudárske, nepatria, lebo nie sú účastní rúhania sa svojej viere a zjavných podvodov, kdežto ľudári viniť sú toho.

Nie my odsudzujeme ich takto, lež robia to sami verejnými výpoveďami svojimi a tlačou svojou kresťanskou prezívanou. Hlavnou známkou ich pokračovania je závratníctvo. Pravdy a dôslednosti neznejú. Ten istý časopis — že vraj kresťanský (?) — Alkotmány perom toho istého snád ľudára píše, že národnú hymnu v kostole kresťanskom neslobodno spievať, lebo pieseň tá je nie «svätá» lež profánna — svetská; na druhom mieste ale korunu — ba každé jej napodobnenie za sväté vyhlasuje, lebo je na ňom odznak kríža. — Nuž nám z národno-vlasteneckého stanoviska hymna keď je národná a koruna keď je krajinská jednako sú sväté, prečo tedy nie i ľudárom? prečo týmto len koruna?

Hymna i koruna nie sú veci náboženské, lež vlastenecko-národné, sú znakom zovnútorým vnútornej ceny a moci národa; rovná úcta vlastencov patrí obom, lebo kto prehreší sa proti jednej, nečítí si ani druhú. Ľudári to ale robia na základe svojho osobného kresťanstva, lebo na korune je — odznak kríža. No kríž nie je ešte kresťanstvo, ku tomu ešte treba moc iného, čo len ľudári vedieť nechcú: cit chtenia, viera živá zjavujúca sa v primeraných účinkoch a skutkoch.

A neopatrní sú naši milí ľudári. Oni alebo ostatných za hlúpych majú, alebo sami sú sprostí; alebo myslia, že nikto nehľadí, alebo sami nevidia; alebo, — čo je najpravdepodobnejšie, — trepú do sveta, čo im len slina na jazyk donesie. V článku pod názvom: «Obrana svätej koruny» horekuje ľudár, že v trestnom zákone nemáme paragrafu k obrane urazenia koruny a dokladá, že preminutie toto nenie náhodné, ale že to liberálna správa uhorská naschvál, úmyslne urobila, lebo veď vraj od časov fusie, tedy od 25 rokov, štátna správa podrývala všetko čo za sväté uznal a ctíť kresťanský právny vývin uhorský.

Odhliadnuc od toho, že nápad tento, ako takmer všetky nápady ľudárske, je púbe kortéšské kriklúňstvo, neireba nám do povahy vziať len to, že tento odsudzovaný smer už vraj 25 rokov trvá. Ľudári ale len od päť rokov jestvujú. Kdeže oni boli za oných záhubných 20 rokov, v ktorých napadnul liberalismus kresťanstvo? Kde bol Molnár a jeho 15 súdruhov onoho času? Istotne za chrbátom liberálnej vlády a členami tej strany liberálnej, ktorú od počiatku jej trvania tak nešeredne zatracujú.

Nimi volení krajinskí poslancovia v mene ich a s ich pričinením donášali cez 20 rokov tie zákony, ktoré my i dnes ctíme a ktoré sa aj im páčili

vtedy a len odtedy ich zlými byť našli, odkedy istú časť cirkevnej nadvlády ztratili donesením cirkevno-politických zákonov, ktoré dnes tiež faľošne vysvetľujú. Čo cez 20 rokov odobrovali, podporovali, zaň sa oduševňovali, to razom ukázalo sa im byť nenávidením kresťanstva, a nenávisť táto završená, vraj bola civilnými matrikami a civilným manželstvom. Tamtie zrušili vraj sviatok krstu, tieto sviatok kresťanského manželstva. Nuž, darmo je, no sú to bezzákladné, nerozumné reči. Medzi matrikou a krstom, medzi občianskym sväzkom a náboženskou dogmou je veľký rozdiel a nekonečná diaľka. Štát, keď vo svoj prospech, k svojim cieľom zapisuje narodených do kníh, nekoná a nehatí cirkevný výkon svätého krstu, výkon ten patrí i dnes, tak ako predtým, bez všetkej obfaže, bez všetkej ujmy cirkvi. Kde je tedy čo i len známka nenávisti proti náboženstvu? Kto ju najde? Kto ju vidí? Kto ju i len predpokladá? Istotne iba závratník a podvodník?

Keď štát sňatok manželský pred svojim úradníkom uzavreť káže, zákonnou cestou upovedomuje do sňatku vstupujúcich, že tým svojej náboženskej povinnosti ešte zadosť neurobili. Kde je v tom napádanie dogmy? Kto to môže tvrdiť? Závratník a podvodník.

A závratníctvo a podvod sú snáď kresťanské cnosti? A kto sa toho dopúšťa, je ten kresťanom? Na otázky tieto nech každému jeho vlastné svedomie odpovie.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Sobáš arcikniežata Franca Ferdinanda. O čom svet už tak dávno povrával, to sa stalo teraz skutkom. Arciknieža, následník trónu Franc Ferdinand najbližšie vezme si za ženu grófkú Žofiu Chotekovú. Kráľ konečne privolil k tomuto sväzku. Ale vzdor tomu, že kráľ k sňatku privolil, manželstvo toto považujú za morganatičné, to jest za nerovné, tak že z neho prípadne pošle deti nebudú uznané za arcikniežatá, ba ani grófka Žofia Chotek nedostane titul, cisárskej a kráľovskej výsosti a ani titul kráľovnej neobdrží na ten pád, keď manžel jej stane sa uhorským kráľom a rakúskym cisárom.

Následkom toho, že sňatok arcikniežata Franca Ferdinanda považuje sa za morganatičný, pred sobášom musia sa previesť isté poriadky obľahdom dedičenia trónu. Dňa 28-ho júna arciknieža Franc Ferdinand pri prítomnosti kráľa, ministrov a skutočných tajných radcov bude slavnostnú prisahu skladať, v ktorej sa v mene svojej budúcej ženy a detí zriekne tých práv, ktoré by patrily manželke jeho, keby bola jemn rovná, taktiež deťom,

keby pochádzaly z rovnakého manželstva. — Po složení prisahy nasledovať bude sobáš, ktorý sa prevedie okolo 4. alebo 5. júla.

Sobášom arcikniežata Franca Ferdinanda dokončí sa zase jeden román, jaké sa teraz v pannjúcom kráľovskom rode častejšie udávajú. Vnučka kráľa vydala sa za baróna Seefrieda, arcikniežna Štefania vydala sa za grófa Lónyayho a teraz vnuk kráľov, následník trónu pojme si za manželku grófkú Chotekovú. Dobré srdce kráľovo nekladie ani jednomu neprekonateľné prekážky v cestu; dovoľuje, aby každý nasledoval city srdca svojho. Od každého, ktorý nerovné manželstvo uzavre, vyžaduje iba to, čo predpisujú zákony, že sa musí zriecť prípadných práv na trón.

My s našej strany srdečne želáme arcikniežatu Francovi Ferdinandovi stále, ničím nekalené blaho, ktoré si zaslúžil svojou nezlomnou láskou a vytrvalosťou, taktiež tuhými bojami, ktoré musel podstúpiť a pretrpet, kým dosiahol privolenie, aby si mohol pojať za manželku tú, ku ktorej zahorel večnou láskou. — Nech žijú obidvaja dlhé, dlhé blažené roky.

Nový štátny sekretár. Jeho veličenstvo vymenoval za štátneho sekretára do ministerstva obchodu universitného profesora Franca Nagya. Nový štátny sekretár v utorok složil úradnú prisahu a hneď aj zaujal nový úrad. Franc Nagy bol na universite profesorom obchodného a zmenkového práva.

Z rimavského volebného okresu došly prekvapujúce zprávy. Jako sme boli posledne sdělili, jedna čiastka liberálnej strany kandidovala bola hlavného slúžneho Draskóczyho, druhá čiastka ale Júliusa Fáya. Medzi tým vyskytol sa aj tretí kandidát v osobe Júliusa Töröka, ktorý vystúpil s programom neodvislej strany. A teraz sa začal tak fanatický boj, že narušil pokoj celého okresu zvlášte tým, že do boja boly vťahnuté aj tamejšie národnostné živly. Liberálna strana vidiac škodlivé následky tohoto boja, usniesla sa na tom, že odstúpi od ďalšieho boja, následkom čoho sa zriekli obidvaja kandidáti, tak že teraz bez protikandidáta stojí Török, ktorý pravdepodobne bude aj jednohlasne zvolený. Voľba bude 28. júna.

Ministerský predseda vo Viedni. Ministerský predseda Széll bol v pondelok vo Viedni, kde ho kráľ prijal na dlhšom výsluchu. Ministerský predseda Széll cestoval do Viedne s jednej strany v záležitosti rozhodnutia kvóty. Kráľ totižto ešte pred prvým júlom musí ustáliť na istý čas kvótu, ponač snemy nepojednávaly návrhy kvótové. S druhej strany ale aj preto bol vo Viedni, aby bral účasť na poradách, potahujúcich sa na sobáš arcikniežata Franca Ferdinanda.

Z Afriky. Veru to víťazstvo Angličanov v Južnej Afrike bude veľmi drabé. Už budú skoro štyri týždne čo hlavný veliteľ anglický Roberts zaujal Pretoriu, ale ešte vždy nemôže povedať, že je pánom transválskej republiky. Menšie srážky bývajú teraz veľmi časté a Búr sa dost šikovne obracajú. Tak tieto dni zajali 50 vozov

s anglickou muníciou a v tejto srážke padlo 35 mŕtvých a 111 ranených Angličanov. Na inom mieste zas málo chýbalo, že nechytily živého jedného anglického generála menom Kitchenera, ktorý je známy ako najukrutnejší nepriateľ Búrov. Všetko na to poukazuje, že takáto vojna v Afrike potrvá ešte dlho.

Prenasledovanie kresťanov v Číne čím diaľ tým viac stáva sa nebezpečnejším pre europejský pokoj. Zainteresované mocnosti neprejavujú vôľu k väčšiemu spoločnému zakročeniu v záujme ohrozených kresťanov, lež každá osobite, na svoju päsť chce robiť poriadky v jednej alebo v druhej provincii, aby si potom tú provinciu pre seba zaujala. Medzi tým čínske vojsko a bo-

xeri prenasledujú nielen kresťanov, lež so zbraňou v ruke postavili sa všade oproti čatám mocností, ktoré tu i tam na okolí Pekingu chcú brániť kresťanov. Tak v Tiencine je hotová vojna. Toto mesto, kde jedno predmestie obývajú sami kresťania, medzinárodné čaty dobývajú už viac dní, ale čínske vojsko prevládať nemôžu. Podobne ani tie čaty, ktoré vyslané boli do Pekingu na ochranu kresťanov, ešte nemohly dôjsť na miesto svojho určenia, lebo všade ich pristavuje čínske vojsko. Čo medzi tým trpia kresťania, dá sa ľahko pomysleť. Nemecký cisár stále vystrája do Číny nové vojenské lode a ruská vláda mobilizuje vojsko v amurskom okrese. Na čínskych morách už i dosavád stojí mnoho cudzích vojenských lodí.

Rodný kraj.

Že je biedny kraj náš pod Tatrami,
 Že s roka — na rok nedostatok samý
 Dáva za podiel nám iba:
 My spokojní sme, — keď nie hojnosť, krása
 Dobrotu Božiu krok za krokom hlása,
 Palác nám rodná koliba.
 Tu v nej predkovia naši blaze žili:
 Nuž div, že sväté sú nám ich mohyly?

Jarčok má ryby; — srnky — vtáctvo hora,
 Roľám požehná zdaru láska z hora
 A núdza smelých nezničí:
 Chceme pracovať z lásky k drahej vlasti,
 Znesieme všetky neresti i strasti,
 Hlas nás neľaká kivičí.
 Kým sa nad vrchmi modré nebo smeje:
 Nevyhynú z nás dôvera, — nádeje.

Svetové mestá darmo hľadal by tu,
 Malé dedinky v hôr-lesov úkrytu
 Sú naším bydlom, nám rajom.
 Niet v nich nádhery, skvostov, zlata, lesku,
 Lež ani zbury, zvady, kliatby, vresku:
 Pokoj sa vznáša nad krajom.
 A ľud ten, ktorý Boh v taký ráj schoval
 Veríme, vieme, že si zamiloval.

Obeenia príslušnosť.

Z toho, že niekto patrí do sväzku tej alebo onej obce, to jest že je do tej alebo onej obce príslušný, nasleduje obeenia príslušnosť.

Obeeniu príslušnosť možno si zadovážiť trojakým spôsobom. Asíce prvý spôsob je: *pôvodná príslušnosť*, druhý spôsob je *osadením nadobudnutá príslušnosť* a tretí *prijatím do sväzku obce zado- vážená príslušnosť*.

Pôvodná príslušnosť pochádza z toho, že patrime k rodine. Preto hovorí zákon: že zá-

konné alebo uzákonené deti nasledujú príslušnosť otcovu, tedy do tých čias, kým si sami nezadovážili osobitnú príslušnosť, považujú sa za patriacich ta, kam za života otca *posledne*, alebo včas odumretia patrily.

Zákonného pôvodu alebo uzákonení plnoletí ale, pokiaľ si po dosiahnutí plnoletosti nezaopatřili osobitnú obeeniu príslušnosť, do tej obce patria, do ktorej pri dosiahnutí 24-ho roku otec ich patrili.

Z nezákonného loža pochádzajúci do tých čias, kým si sami nezaopatřili obecniu príslušnosť, do tej obce patria, do ktorej patrila ich matka vtedy, keď nezákonnému dieťaťu život dala.

Ohľadom zákonitých alebo s privolením vrchnosti za svoje prijatých — adoptovaných — nedospelých detí, čo sa týče ich pôvodnej príslušnosti, to samé platí, čo sme vyššie povedali o príslušnosti zákonitých detí. Lenže za svoje vzaté deti dľa okolností nasledujú príslušnosť buď otca, buď matky.

Adoptovanie, za svoje prijatie plnoletých na obecniu príslušnosť nemá žiadneho vplyvu, títo aj naďalej zostanú tá príslušnými, kam patrili ich otec.

Vydaté ženy počas manželského stavu patria tá, kam ich manžel, a príslušnosť túto podržia aj v páde vdovstva, jak si len nezaopatřily inde obecniu príslušnosť.

Žena, jestli že bola súdne rozsobášená, stane sa znovu do tej obce príslušnou, kam patrila pred vydajom.

Tie cudzozemské ženy, ktoré sa následkom vydaju staly uhorskými občiankami, v hore udaných pádoch podržia mužovu obecniu príslušnosť.

Osadením zadovážená obecniu príslušnosť prýšti sa z toho práva, že každý sa tam osadí, keď sa mu ľúbi, osadenie samo v sebe ale nezadováži obecníe práva osadenému, osadenie sa je len podmienkou k tomu, aby osadený svojim časom mohol byť prijatý do sväzku obce.

Každý občan má právo osadiť sa v tej obci, v ktorej sa mu ľúbi a obec osadenie sa môže len v tom páde odopref, jestli:

a) že sa proti osadzujúcemu dokáže, že je pre zločin alebo zo ziskuchtivosti pochádzajúci prečin právoplatným výrokom pod obžalobu postavený,

b) že neníe vstave bez pomoci obce sa udržaf,

c) jestli že neníe vstave preukázaf mravné vysvedčenie z tej obce, kde dosiaľ býval.

Tento odsek zákona hovorí ďalej, že ten, kto sa chce osadiť, tento úmysel sdeliť tej obci, v ktorej sa chce osadiť a že obec o tomto oznámení vystaví svedoctvo.

Zákon tento nehovorí, že kto sa chce osadiť, povinný je to obci oznámiť, lež jednoducho predpokladá o ňom, že úmysel osadenia sa oznámi, a toto nemožno len na slepo uveriť lebo patričný len zriedka kedy úmysel tento oznámi, lež príchod cudzinca do obce musí samé predstavenstvo obce s tou najbedlivejšou pozornosťou sprevádzať a toho gazdu, ktorý cudzinca prijal a neoznámil, treba na základe štatút potrestať. Lebo zákon práve preto dáva obciam právo, aby osadenie sa mohli odopref a preto nakladá patričnému, aby

odtiaľ, kde posledne býval, preukázal morálne vysvedčenie, aby obec nebola prinútená kadejakých pobehajov ztrpeť v obci, vlastne dovolíť im, aby sa tam osadili.

S druhej strany ale nech predstavenstvo obce opatrne zachádza, a nech neprenasleduje takého, ktorého písma sú v poriadku, a ktorý čo chudobný zato ale práceschopný človek prišiel si do obce chlieb zahľadávať, lebo takýto sa aj tak nechce tam osadiť: takýto si v patričnej obci iba chlieb zahľadáva a chce si vymôcť právo, aby tam smel bývať a právo bývania neslobodno odopref do tých čias, pokiaľ príchodzí není obci na farchu, pokým nenaruší verejný pokoj a bezpečnosť, jedným slovom pokiaľ nikomu není na škodu, lebo keby bolo slobodno odopref právo bývania, tak by chudobný človek bol taký, jako prenasledovaná zver, ktorého možno z jednej obce do druhej hnať bez toho, aby mal inú chybu okrem chudoby.

A teraz sa tedy môžeme spýtať, že jako sa dá osadením zadovážiť obecniu príslušnosť?

Tým spôsobom, jestli že v novej obci, kam sa patričný presťahoval, 4 roky bez pretrženia býval, prispieval k snášaniu obecných tiarch a obec proti nemu behom tohoto času hore udané námietky nepozdvihla: to nemení na veci nič, či svojho času oznámil, že sa chce osadiť, alebo či oznámenie toto premeškal.

Toto je tak zvané tiché zadováženie si obecnej príslušnosti, lebo zákon predpokladá, že 4ročné nepretržené bývanie na jednom mieste, prispievanie k obecním farchám a tá okolnosť, že obec nemala námietky proti bývaniu v obci, dostatočné sú k tomu, aby patričný považovaný bol za takého, ktorý zo sväzku tej obce, kde dosiaľ býval, celkom vystúpil.

Aj to hovorí zákon, že jestli niekto v tej obci, z ktorej sa vysťahoval, behom tých 4 rokov, ktorý čas strávil v novej obci, do ktorej sa presťahoval, práve tak spláca svoju daň, jako keby tam býval, tak ho nemožno považovať za takého, ktorý zo sväzku obce vystúpil.

Takýto pád je ale zriedkavý.

Zákon tedy k tomu, aby si nietko obecniu príslušnosť zadovážil osadením sa, vyžaduje 4ročné nepretržené tam bývanie a prispievanie k obecním farchám. Ohľadom prispievania k obecním farchám nevyžaduje sa, aby patričný naňho behom 4 rokov vyvrhnuté obecníe farchy aj skutočne zaplatil, lež za prispievanie k obecním farchám berie sa aj to, jestli že čiastka obecných tiarch bola každoročne naňho vyvrhnutá.

DOPISY.

Z Varína, dňa 24. júna.

Veľactený Pán Redaktor!

Jako pred pár týždňami pán dopisovateľ z Trenčína bol sdelil radostnú novinku, že v Trenči. Teplej postavia cukrovú fabriku, kde jak chudobný pracovitý ľud príde k zárobku tak i gazdovia budú môcť speňažovať svoju repu, tak i ja teraz sdeľujem podobnú radostnú novinku o novej fabrike, ktorá bude postavená u nás vo Varíne.

Asice pán Karol Glasel, rodák zo Starej Bystrice, ktorý ešte ako chlapec dostal sa do Ameriky a tam vyučiac sa za chemika venoval sa garbiarskemu remeslu, po nadobudnutí si bohatých vedomostí po veľkých mestách sveta, prišiel k nám do Varína a tu postaví fabriku na remeň. Tým cieľom kúpil si pri Váhu pozemok 1200 kvadrátnych siab veľký od novomestského opáta gróta Pongráca a fabriku už aj začali stavať. Pán Glasel v tejto fabrike bude dorábať i také druhy remeňa, jaké sa dorábajú len v Nemecku a v Anglicku, čím ďaleko prevýši všetky kožené fabriky nielen uhorské, lež i rakúske.

Jako počúvam, pri tejto novej garbiarskej fabrike má byť založená i odborná garbiarska chemická škola, v ktorej by sa mladíci, venovavší sa garbiarstvu, vycvičili odborne v tomto odvetví priemyslu.

Vysoká vláda jak mravne tak i hmotne podporuje podnik pána Glasela. Celý podnik je založený na podiele, ktorých je už toľko podpísano, že podnik i peňažne je už cele zabezpečený.

Nuž tak i my s radosťou očakávame otvorenie nového podniku, lebo ten donesie groš do nášho chudobného mestečka. Lebo veď kde jest fabrika, tam sa vždy obec dvíha. Bože daj, aby čím skôr začalo sa vo fabrike robiť.

Počasie máme veru veľmi premenlivé. Keď prší, schladí sa ako v jaseňi. A veru by sme už radi zažiť aj kus toho teplého leta.

Keď budem mať zase niečo nového, neopomeniem zdeliť cteným čitateľom časopisu tohoto.

S úctou

Varínčan.

Rodinný kruh.

I. Detské zuby.

Nemluvňa riadne bez zubov sa narodí. Na tie ani nemá potrebu, lebo ten pokrm, ktorý jeho slabý žalúdoček snesie, aj bez zubov môže požívať.

Možno bol a je aj snáď prípad na to, že v ústach novonarodeniatka bolo vidno jedon-dva zuby.

No, tohoto sa síce nemusíme desiť, ani hneď rozliéné babony vymýšľať. Tieto zuby čoskoro vypadajú.

Prvé zuby sa riadne v šiestom, v siedmom mesiaci ukázu. Asice najprv sa objavia vnútorné rezáky na spodnej čelusti, potom za štyri alebo šesť týždňov vyjdú na hornej čelusti vnútorné rezáky. Potom spodné, vonkajšie a neskôr vrchné vonkajšie rezáky. Tieto nasledujú čerenové zuby, konečne potom aj očné zuby. Uplné obzubie vyvinie sa u dieťaťa koncom druhého roku.

Keď dôjde čas rezania sa zubov, v ústach dieťaťa utvorí sa hojná slina. Nemluvňa časom zaplače, ešte i vo sne, ba i z driemania sa strbne.

Malé rúčky ustavične k ústam nesie; všetko to, čo mu príde do ruky, kladie do úst a počína brýzt. Zubné mäso sa vtedy už červenie, miestami puchne a svrbí. Preto má dieťa rado, keď mu zubné mäso prstami ťuchame, drbneme. To aj môžeme dakedy zľahka urobiť, len na to pozorujme, aby sme mali čisté ruky.

Rezanie sa zubov riadne s hnačkou chodí. Keď je nie veľká, vtedy sa nič nestrachujeme. Ale keď je na pr. krvavá, privolajme naskutku lekára.

Obyčaj je dieťaťu do úst všelijaké korene dávať. Lebo sa to nazdajú, že hryzením ich boľasť rezania sa zubov utíchne. Neverte tomu. Tým len žalúdok dieťaťa kazíte. Radšej — jako som spomenul — ťuchajme mu slabo zubné mäso.

Matka i to môže spozorovať, že rezanie sa zubov so zimnicou chodí. Zimnica len vtedy môže byť nebezpečnou, keď krče (takzvané zubov trhanie) sa zjavuje. Vtedy sa obráťme na lekára.

Mliečne zuby v 6—7-om roku vypadajú a postúpia miesto stálym zubom.

Zuby treba opatrovať. Po teplej polievke na pr. nedajme dieťaťu studenej vody. Jestli sa zubné mäso rozpáli, v ten čas upotrebuje nezne stahujúce lieky. Ale zvlášte nedávajme detom veľa cukru, lebo tento najväčmi kazí zuby dieťaťa.

II. Najväčší nepriateľ deti.

Ozaj teda kto a čo môže byť to nemilosrdné strašidlo, ktoré sa ani tých nevinných detí nedesí? Veď tie chýdatá, jako je to vo zvyku rieknuť, ešte ani muche neublížia.

A veru tak je, drahí moji, že je medzi inšm jedna ukrutná choroba, ktorá obzvlášte deti (asice veľmi včasne) odoberá z náručia ich drahých rodičov.

Lekári už dávno lámu si svoje hlavy, že jako by bolo možno tohoto nepriateľa zničiť. Musíme uznať, že už pekné výsledky docielili. Preto vás mienim oboznámit s tými prostriedkami, s ktorými sa môžeme oproti takzvanému „difteritis“-u brániť.

I. Jako sa zjavuje táto choroba? Dieťa sa rozpáli, ponosuje, že ho pri prežieraní hrdlo bolí, keď mu v taký čas do hrdla pozremo, — čo sa tak stane, že mu jazyk koncom lyžice dolu stlačíme — vidíme v ňom po obydvoch stranách drobné biele bodky, ba dakedy už celé veľké biele flaky. Toto sú také znamenia, z ktorých nielen lekár, ale aj ktokoľvek, — obzvlášte v čas nákazy — môže na isto brať, že máme do činenia s nebezpečnou

chorobou. V prípade objavenia sa bolenia hrdla, keď v hrdle nevidno flaky alebo bodky, vtedy je difteritis skoro naiste vytvorený.

2. Odkiaľ dostane dieťa túto chorobu? „Ešte nikoho nebolelo hrdlo, teda Pán Boh dopustil to naň,“ tak zvykli hovoriť jeho domáci. Predpokladanie toto však nestojí. Choré dieťa išlo do susedov, alebo do ďalšieho domu a tam dostalo chorobu od iných detí. — Na toto odpoviete: „Ale veď sa ani len nedotklo chorého (na bolenie hrdla) dieťaťa.“ Nemuselo sa ho ani dotknúť a predsa dostalo chorobu asice tak, že vdýchalo do seba v povetrí lietajúci neviditeľný jed. — Ale dieťa, ktoré mi ochorelo, nebolo nikde, teda odkiaľ dostalo túto chorobu? povedia mnohí. — Aj na toto odpoviem. Kmotor alebo kmotra išli pozrieť do susedov na dieťa, že: jako je, či nezomrelo, treba ho vystreť, pri ňom posedeť, po pohrabe ale trochu sa zabaviť a zapíť! Na to ale nepomysleli, že do jakého nebezpečenstva priniesli svojich domácich. Ten neviditeľný jed, ktorý v tom dome povetrím poletoval, priniesli na šatoch a ich dieťa dostalo bolenie hrdla. — „Prosím ponížene, moje dieťa nejedlo tie šaty, teda jako že mohlo dostať chorobu?“ toto mi odpoviete na to. — Ja vám ale hovorím: nemuselo vaše šaty jesť, predsa mohlo dostať a síce tak, že zo šiat vnišiel jed do domáceho povetria a z tadiaľ ho vdýchalo dieťa do seba. Tak možno dostať túto chorobu. Ale odkiaľ že ju dostalo samé prvé? vetím: zo susednej alebo tretej obce ju priniesli, práve tak, jako som pvyše vypočítal.

3. Čo máme teda činiť, aby naše deti do tejto nákazlivej choroby neupadly? Predne, do takého domu, kde je takáto choroba, nedovoľme nikomu z domácich vstúpiť; ale pozorujme aj na to, aby ani z toho domu nikto neprišiel ku nám, lebo prinesú zárodok choroby a uvrhnú nás do nesnádze. V takýto čas opustíme susedstvo, kmotorstvo, pokrevnosť, švagorstvo, dosť je to bieda, keď sú oni v nesnádzi, načo by sme sa my uvrhovali do nebezpečenstva, keď mu môžeme vyhnúť.

4. Keď nám predsa dieťa ochorie, čo robiť? Vtedy to máme robiť, jestli je možno, že od chorého zdravé do druhého, alebo ešte lepšie, keď ich do najvzdialenejšieho bytu odnesieme a tak zariadime, že do tej izby, kde je chorý, nepustíme žiadneho, ešte ani len otca, ani iného, jedine len toho, ktorý opatruje chorého, na tohoto nebude nebezpečne účinkovať nehoda, lebo odrastlých sa tak ľahko nechytí. — V tej izbe, kde je chorý, otvárajme častejšie okno, žeby v povetrí lietajúci jed prez oblok do slobodného prišiel a tak neškodným sa učinil.

5. Jako treba choré dieťa dotiaľ liečiť, pokiaľ dojde lekár? Namočme uterák do najchladnejšej vody, potom ho vyžmýkajme a dieťaťu okolo hrdla okrutíme a nechajme tam 2 hodiny; keď prešly 2 hodiny, dajme mu zas studenú šatu naň. — Toto číňme ustavične. — Keď je dieťa väčšie a zná si hrdlo vymývať, vtedy mu spravme liek a síce tak, že do pol litra vody dáme na špic noža z nepáleného na prach potlčeného liadku, toto pomiešajúc každú pol hodinu dáme mu hrdlo vyplakovať. — Jestli to dieťa nezná použiť, v tom páde dáme do troch lyžičiek

tečeného medu trochu na prach potlčeného liadku; pomiešame, sviažeme 3—4 husie perá, namočíme do medu a tak natremo hrdlo znútra denne 4 razy. — Ku zahaseniu smädu dáme dieťaťu tolko čerstvej studničnej vody, koľko je potrebné; jesť mu dáme ľahko prežierateľné tekuté jedlá, ku pr. mlieko, polievku; ale jestli môže dobre prehltnúť, dajme mu aj iné.

6. Jako treba difteričný jed v páde vyzdravenia alebo odumretia chorého zničiť? Takým spôsobom, jako pri cholere. — Hlinou vysypané izby namažú sa vápenou vodou, taktiež aj celý dom na novo sa obiel; jestli je izba vydlážená, polejeme takovú horúcim lúhom. — Jediace a na pitie síce nádoby vymyjú sa vreťou vodou. Šaty, bielizeň, slovom prať sa mohúce látky vyvaria sa v silnom, horúcom lúhu, aby sa tak nebezpečnými nestaly.

Takto možno túto zabíjajúcu chorobu, — ktorá je väčšia a od cholery hroznejšia — potlačiť, neškodnou učiniť.

Na toto všetko snáď povie daktorý: „Ej, prosím ponížene, došla mu hodina, muselo zomreť.“ — Na krátce to odpoviem: Úplnú pravdu máte, že musí zomreť; ale možno žeby ho bola smrť obišla, keď by ste boli múdrejších načúvali a nie dľa svojho rozumu konali, lebo veď dieťa je také, jako mladý štepny prútik, snadno sa zlomí, snadno zvädne. — Prečo teda chránite tento od prírodnej pohromy, prečo ho obväzujete, aby ho veter nezlomil; aj ten strom musí vyhynúť, teda nechajte ho tak a keď sa zlomí reknite, že doložil naň Boh pohromu, musel vyhynúť; ale štiepik opatrujete, dieťa nie; síce aj s týmto by ste mali tak činiť, lebo veď dieťa je opadajúci kvet, ale keď ho chránime od zvädnutia, môže aj ovocie rodiť!

Rozhovor suseda Petra s Pavlom o živobytí.

— Podáva: Kysučan. —

Peter: Všeobecne hovoria, že — ťažké je živobytie, lebo s mnoho nerestami-starostami chodí.

Pavel: Tak je! susedko môj. Veru i ja to hovorím, že veru není človeka, ktorý by žil bez nerestí a starostí.

Peter: Ohó, nuž a tí, ktorým chudoba, zápas o každodenný chlieb žiadnu starosť nezapríčiňuje?

Pavel: Tí si sami zapríčiňujú neresti, aby pokojne nežili. Lebo to je raz pravda, že pred smrťou nik není blažený. Hľa, teda po rebriku rozumkovania nášho dojdeme na ten stupeň, z ktorého vidíme, že veru sme až preplnení nerestami. Život náš teda vlastne není nič iné, jako zápas s nerestami. Nerest je teda také fortilný nepriateľ, ktorý je všade. Nemôžeme ani kroka učiniť, aby sme nezapasili s ňou. Tak si to mnohí myslia. Ale vlastne to není tak. Koho ten nepriateľ raz napadnul, ten je náklonný uveriť, predstavovať si, že má vždy s nepriateľom do činenia. Tak sa stáva, že vlastne mnohý ani nemá tolko nerestí, koľko si myslí, jako na ktoré ustavične bedáka, oproti ním bojuje a zápasí. — Sú neresti, ktoré, keď dobre povážime vec, sú také jako tieň. Tento

má, susedko môj, tú prirodzenosť, že nastraší. Potom keď prideme veci na koniec, obľahčene sa zasmejeme a riek-
neme: Veď to bol len tieň!

Tak sme s mnohými nerestami. Nazdáme sa, že nás zničia. Síce tam ani nebolo neresti, ani nebezpečia. Preto hovorí jeden anglický spisovateľ, že neresti života musíme dobre poznať. Lebo pre maličkosť sa rmútil, jajkal, rozhorčil sa, pustil sa do pijatky, znamená toľko, ako opravdove veľkú nerest si zadovážiť. Dokázané je, že rmútenie sa už viac ľudí zničilo, nežli — práca.

Či rozumiete susedko? Vidíte jesú lode, ktoré prestály veľké víchre, metanie a — oslobodily sa! A došly mali chrobáci, títo ich povýtaly a — lode utonuly. Koľko hospodárskych životných lodí tak pochodí?

Prestoží, prepostí veľa zlých rokov, veľa zlej úrody. Potom dojde jedna menšia nerest, snáď mu lichva ochorie; snáď povstane v dome šarvátka: zarmúti sa, ba čo viac padne do zúfalstva. Jedon malý požiar, zdochnutie oš-panej, zrazí hospodára celkom... Tak pochodí jako kedysi jedna vtáčia rodina. Aj táto veselo, s veľkou usilovnosťou vystavila si hniezdo. Žila blažene. Ale prešiel veľký víchor, hniezdo rozluďal a úbohí vtáčkovia jajka-
júc obletovali dookola... Videl to jedon starý vták, pospiechal ku nim a takto im riekol: Nejajkajte! S tým nedocielite nič. Začnite znovu! S väčšou prácou, múdrostou. A započali prácu! Založili silnejšie, trvacejšie, blaženejšie hniezdo!

Peter: Hej, veru neni už ani na dedine taký život, jako bol dakedy.

Pavel: Nuž a jakýže je ten život na dedine, susedko?

Peter: Každý sám pre seba. Dakedy aj dobrý sused viac stál, nežli zlý príbuzný. Dnes ale je každý sám pre seba. To jest, každý zná svoju vlastnú nerest, každý má dost svojho trápenia, čo sa máme o druhého starať.

Pavel: Veru, susedko preto povedal jedon hodný veľmož nedávno v svojej chýrnej zdravici, že aj Uhra potrestal Pán Boh škaredou sebeckosťou, čo v podstate toľko znamená, že sme dnes už neni v kresťanskej svornosti. Nebolí nás srdce, keď vidíme priateľa plakať, nespíechame mu ku pomoci. Dnes máme len jednu myšlienku, jedon svet: a to je „ja“. Nech všetko padne, zahynie, bedáka, len mne nech sa nič nestane!

Peter: Celkom je tak, sused škúli na suseda. Rodiny, ktoré v jednej obci bývajú, tú istú starobylú dedičnú zem orú, jedna druhú zanechávajú. V dome mojich blahej pamäti rodičov to tak nebolo. Keď dakoho v obci potkala nerest, keď daktorú rodinu zastihlo nebezpečenstvo: moji rodičia im poskytli pomoc, útechu. Chorej žene posielali pokrm, od práce ustátému gazdovi dľa spoločného ustálenia zorali a zasiali pozemok. A dnes? Ešte snáď vtedy bijú jedon na druhého najväčšmi, keď vidia, že je dakto v nešťastí.

Pavel: Toto veru už nenie po kresťansky, ani po uhorsky. Lebo Uhra stvoril Pán Boh dobrosrdečného, milosrdného. Za to potrebuje obecný ľud, kresťanské rodiny svornosť. Tak rečeno musíme sa spoľčiť aj ohľadom tobo,

že sa budeme vzájomne milovať, neopustíme spolublž-
ných atď.

Peter: Už by bolo na čase! Lebo keď tento spôsob žitia každý sám pre seba ešte dlhšie potrvá, tak veru sa rozpadneme natoľko, že nás nebude nikto viac do vedna môcť spojiť, sviazať.

Pavel: Ja myslím susedko, že sa aj v tomto ohľade prebudíme. Len sa už raz jedon druhého rozumejme, lebo bez toho sa nikdy nezdeme.

Peter: Teda vtedy nie každý sám pre seba, ale jeden za všetkých a všetci za jedného!

Pavel: Počul som, že už aj vysoká vláda sa o nás stará a bude nám pozemky deliť!

Peter: Jako, jako, jako to rozumiete susedko?

Pavel: Nuž a či ste nečítali v novinách, že v blavnem meste na základe vyzvania ministra hospodárskych záležitostí zišlo sa veľa učených pánov, aby usporiadali záležitosť osadenia ľudu, čo toľko znamená, že budú erárne zeme deliť.

Peter: Tak je to, vidíte susedko, keď hospodár číta také noviny, ktoré nevedia primerane ku jeho srdcu písať. Veď vy ste v strašnom omyle! Pravda je, že sa tí páni zišli a o tom sa radili, že jako by bolo možno na jednotlivé vidieky osadiť takých obyvateľov, ktorí už majú pár sto korún usporené a vládnu zem si zakúpiť, žeby s ďalšou usilovnosťou mohli sa tu osadiť.

Pavel: To je celkom iné.

Peter: Pravda že iné. Pozemok tu nikto nedostaue zadarmo. Ale áno, chcjú menším hospodárom pomôcť, žeby sa so svojím malým majetokom usadili v Uhorsku, kde musí Uhor žiť aj zomreť.

Pavel: Nuž a to parcellovanie neni deľba?

Peter: Ani to neni deľba v takom smysle, jako sa to vy susedko nazdávate. Teda jako a v čom záleží? Teda shromaždia sa zpomedzi obyvateľov povedzme 200. a povedia, my kúpime ten, alebo onen pozemok. Spoločne, dľa slobodného usnesenia platíme zaň ku pr. 8000 korún. No teraz už polelíme celý pozemok na 200 čiastok a vypočítame, koľko príde susedko vám, koľko kmetrovi, švagrovi, slovom jednotlivcom platiť.

Pavel: No hľa, jako je to dobre že ste mi to vysvetlil. V našej obci chodil jedon noviny roznášajúci a predávajúci a ten celkom inak vyprával. Ten hovoril o skutočnom rozdávaní pozemkov.

Peter: Ale pre Pána Boha, veď som vám už rieknul, aby ste takéto ľudí vyhnali s metlou, noviny ale hodili do ohňa.

Pavel: Tak aj učiním!

Peter: Na miesto toho nech si jedon každý verný vlastnil umieni, že bude s dvojnásobnou usilovnosťou pracovať, halier ku halieru prikladať, aby si takto pár sto korún usporil. Potom sa už môže obozreť, kde sa môže osadiť alebo kde parcelujú? Lebo vtedy už zo svojej vlastnej sily, jako som povedal, môže sa v Uhorsku osadiť, kde potom môže preukázať svoju usilovnosť a múdrosť.

Pavel: No teraz som už — susedko — celkom na čistom.

Peter: To som aj ja chcel susedko! Nech nám obidvom udelí Pán Boh zdravia, šťastia a neopustí nás spolu s cteným pánom redaktorom týchto novín!

BESEDNICA.

Posledná prosba zomierajúcej.

Sdeľuje Kysučan.

Už je to pravda, že snáď od počiatku sveta vždy tak bolo. Mali za to, že macocha môže byť len zlostná, zlá, omrzlá, studená. Tak ich známe v každodennom živote. Tak ich omalčujú napospol básnici, spisovatelia a maliari...

Lebo teda kto že by aj mohol nahradiť v tomto slzavom údolí sladkú matku? Kto by sa opovážil vstúpiť na uprázdnené miesto tej sladkej, jedinej, ktorá už raz zatvorila svoje dobrotivé oči, cit smutnej osiralosti zachmúri celý dom...

Nie sú teda veci bez výnimky. Aj medzi čiernymi farbami sa nalezne — pravdaže veľmi zriedka, ale zato predsa sa nájde — jeden biely...

Prečo teda neažela by sa jedna sladká macocha? ... Tam leží úbohá žena medzi životom a smrťou na lôžku. Vavrin Truchlý už tretí deň je viazaný ku odbrat sa chystajúcemu životu manželky svojej. S nadľudskou silou a trpezlivosťou bdie v smutnej izbe. Len raz prebehne po ich tváry duševná jasnosť, keď vezme Truchlý z kolisky to nemluviatko, ktorého príchod na svet, kto zná, či nezaplátí matka životom svojím.

— Jako je ticho — šepkala žena s blaženým úsmevom na mŕtvo-žltých perách, — ešte som ho ani plakaf nepočula.

— Vie chůda, že si chorá, preto je také dobré, — riekol manžel, potom ho položil vedľa matky, ktorá práve vtedy pozdvihla svoje krásne oči...

— Celkom je také jako ty — šepkala žena.

— Oči sú tvoje — vetil Truchlý.

Potom obidvaja zamĺkli. Hrozná, strašná tichosť nastala. Zrazu len Vavrin spozoruje, že oči manželkine sú plné slz, veľké, horúce kvapky močia mu ruku, jako sladká horúce čelo manželky svojej.

— Vavrin, ja zomrem — hovorí zrazu ulahčene chorá.

— Veď si lepšie, drabá moja.

— Práve preto, zomrem, cítim to, Vavrin...

Slovo jej zas zaviazlo, trápne ticho chmúriło sa okolo nich...

— Čo budeš robiť Vavrin s týmto dieťaťom? — vzdychala žena a svoje mutné oči kradmo upierala na manžela...

Vavrin neriekol nič, len usedave plakal.

— Vavrin — pokračovala trpiaca — sľúb mi...

— Všetko, drabá moja!

— Len to jedno mi sľúb, že akonáhle budeš môcť, privedieš matku tomuto dieťaťu.

— Betka — jachtal Vavrin a chvejúc sa stiskal manželke ľadostudené ruky...

— Áno, Vavrin, to cheem. Potom pokojne zomrem. To cheem, žeby toto dieťa malo matku. Boriška Veselých bude jeho matkou. Však ver, Vavrin, urobíš mi to...?

Vavrin mlčal, prikľaknul ku posteli zomierajúcej a ľúčiacej sa manželky. Od starosti ťažkú hlavu položil na prsá dychčiacej: potom ju zaplavil bozkami. Ale nebovoril, nevládal prehovoriť! Srdce mu tak bilo, div že nepuklo.

Žena zadriemala... Tichý, dobrotivý sen sostúpil na jej sklenné oči. Slnce pomaly zapadalo, večerné šero zatiablo prírodu. Kukučkové hodiny sa ozvaly, chorá pozdvihla svoju hlavu, jako by s pohľadom ešte raz hľadala dieťa svoje, potom hlboko, veľmi hlboko vzdychla a jej duša nepozorovane odletela.

Vavrin tam stál pred mŕtvou, jako by mu boli nohy pribili ku zemi. Neveril, že smrť tak ticho, nepozorovane zná končiť svoje dielo a riekol: „Hrozná je tvoja rovnosť, ó smrti nemilosrdná! Spojuješ sa náhle s vraždiciam hromom, aby si mocný strom až po samý koreň rozdvójila a najpevnějšíu haluz u pňa, ktorá už vyhnala nežný púčok, polámala...“

* * *

Po jednoročnom smútku udala sa veľká vec v Straticiach. Po veľkej omši — dľa spôsobu a poriadku — pán farár vyhlasoval s kancela, že do stavu manželského vstupuje Vavrin Truchlý vdovec a berie si za manželku poctivú pannu Borišku, dcéru rychtára Štefana Veselého.

Ženičky na toto vyvalily oči. Boly také, ktorým na túto ohlášku ostaly ústa otvorené, lebo pravdu povediac, Vavrin Truchlý nebol veru taký človek, ktorý hneď všetko vyrozprával. Pred nikým sa o tomto nezmenil, ale mlčal jako hrob.

Slovo k slovu, ešte len to cheem rieknuť o tej ohláške, že po omši stará Tlěhubová, u ktorej každodenne zvykly všetku špinu Stratic oklepávať: vyznala doprosta, že z tohoto sobášu veru nebude nič, lebo že ona ukáže, že vlastne načo bola táto veľká tajnosť.

A Tlěhubová dľa všeobecnej známosti nezvykla žartovať. Z dobrotivosti Božej je už 32 rokov, čo požíva horký chlieb svojho vdovstva, a už je aj toľký čas, jako v Straticiach koná službu poštársku; od kedy je vdovou, nepotrebovala obec ani hubna. Div boží, že vo stratickej kostolnej veži užívajú na Veľký piatok starší rapkáč. Bez nej nemôže sa odbaviť ani zasľúbenie, ani svatba, krštenie, žatva, pohreb, pút; no a ešte jako že by sa mohla previesť bez jej vážnej osobnosti rychtárska voľba?

Hľa, teraz ju zastihnul ten posmech, že sa Vavrin Truchlý zasľúbil s Boriškou Veselých bez jej vedomia. Hej, lebo taký nevďačný je tento svet! V tomto ste

najnevďačnejší je stratický pán rychtár. Síce keď by nebolo Tlčhubovej, nikdy by nebol sedel na rychtárskej stolici v obecňom dome. Ale všetko jedno. Vysokomyšľných a nadutých pokorí veľký Pán Boh.

Tlčhubová ale od tohoto okamženia uverila sama so sebou, že Pán Boh ju vybfadal ku pokoreniu pána rychtára . . .

Zrazu len povstalo pošepkavanie v Straticiach. Na priadkach, pri drvení kukurice, keď sa shromaždia občania, hneď ticho, hneď veselšie ozvú sa staré bájky. Medzi tým, keď niekto dajakú bajku vyprával, nemohla ani Tlčhubová vystať.

— Vedia; dávno to bolo, snáď veru není ani pravda. Ale či ste počuli, že sa hrob Truchlej v tom okamžení, keď jej manžela s Boriškou Veselých oblasovali — na dvoje rozpadol, otvoril!

— Dobrý môj Bože!

— To je zlý znak!

— Aj hrob zná vyprávať!

Tak chodily reči kolom do okola. Potom v nastávajúcu noc, kto zná, čo sa snívalo tomuto, aj tamtomu, len toľko je isté, že na úsvite druhého dňa tak chodili ku rozpadajúcemu sa hrobu Truchlej, jako by bol býval dajaké zázračné miesto.

— Možno snáď i to sa mohlo stať, že od páľčivosti slnečnej zavalil sa skutočne puknutý hrob. Ľudia, zvlášte ale ženské ľubia z komára ľavu učiniť. Aj príslovie to hovorí, že jeden blázon učiniť sto bláznov.

I tu sa našlo dosť bláznov, ktorí uverili túto povedačku. Táto povedačka ale tak rastie, jako snáhová guľa, ktorú ďalej a ďalej guľame.

— Truchlý nikdy nemiloval svoju nebohú ženu.

— Tlkol ju, bil ju . . .

— Chudera žena trpela; ani za svet nebola by vyzradila svoj osud. Veď znala, že jej manžel je za dobre s Boriškou.

— Keď bola tehotná, aj vtedy ju kopal, na zem hodil.

— Pred časom sa narodilo to nevinné stvorenie.

— Matka jeho ale zomrela od ľútosti.

— Alebo kto zná — hovorila konečne Tlčhubová s diabolským úsmevom. — Ja nepoviem nič, nemám nič do toho. Ale veď koľko ráz čuje človek, že . . .

Tu prestala stará bosorka. Svoje veľké oči upierala na shromaždených. Potom pozmurkávala.

— Zákon to bude lepšie znať — dokončila svoje slová — a odišla . . .

Občania ale zostali tam na jednom mieste, jako by boli zkamenní. Zákon? Teda zákon bude robiť poriadky nad tým rozpadnutým hrobom. Teda Vavrin Truchlý by bol zmárnil tú ženu, o ktorej každý veril, že žije s ním blažene a pokojne? O ktorej len po truchlivej smrti začali povrávať, že bola nešťastlivá. Že jej manžel inu miloval! Že ju bil, tlkol, jako zvera. Že následkom tohoto

zomrela? Z kadiaľ táto hrozná obžaloba? Kto to videl? Kde sú svedkovia? Kto to započal rozchyrovať?

To nikto nevedel. Nikto sa nespytoval. V tichej obci povstal zrazu len víchor, jako často v prírode za jasného počasia víchor a tento udrel do pokoja dvých domov a pomútil pokoj jedného tichého hrobu . . .

Jakýsi vetroplach pustil chýr svetom nielen v stoličných ale aj v hlavnomestských novinách, že v stratickom cintoríne je jeden hrob. Tento hrob dľa mienky ľudu skrýva veľkú tajnosť. Zázračne sa na dvoje puknul, práve v tom okamžení, keď oblasovali oddávky v kostole jedného mužského. Tohoto mužského tým upodozrievajú, že nemiloval manželku svoju; bil ju, tlkol ju, chudera žena bola v požehnanom stave a tak ďalej . . .

Predpovedanie starej Tlčhubovej sa vyplnilo . . . Súd počal byť pozorlivý . . . Ba teraz už, keď aj noviny začaly paprať hrob, Vavrina Truchlého priviedli pred súd . . .

Uveríme, že zlostný chýr dobrého Truchlého prišiel najpozdejšie ku nemu. Jeho svedomie bolo spokojné a čisté. Hriešnici zvykli pozorovať aj na najmenšie sa hnutie stromového listu. Ti ustavične žijú v tej myšlienke: že čo vyprávajú ľudia? Či ich neupodozrievajú. Čistého svedomia človek nestará sa o svet a ľudí. Ani na ume nemá horšit sa, že čo vyprávajú, čo držia o jeho počestných skutkoch? On žil pre svoje dieťa. Pracoval so dňa na deň. V jeho práci viedlo ho to oblažujúce povedomie, že sirota jeho bude mať onedlho matku, jako si to nebohá jeho manželka priala.

Ani pán rychtár sa nestaral o svet. On síce počul, že jaký chýr koluje v obci, ale bol zkúsený človek, ktorý už nejedon kúsok chleba zjedol, teda si myslel: na pletky není čo dať, on veru Truchlého a svoju dcéru nebude s takouto komediou znepokojovať.

Však ale vec sa ináč zvrtila, keď potom aj noviny začaly hlásať svetu stratickú povedačku . . .

Ešte väčšie, ešte hroznejšie bolo polozenie keď Truchlého žandári — tak v tajnosti — dovedli k slúžnovskému úradu.

Pán rychtár ovesil hlavu, potom si utrel zasľzené oči a trpko hovotieval:

— Vždy som veril, že je Pán Boh na nebi; aj teraz verím.

Keď tieto slová vyrieknul, potom zas pozdvihnul svoju sfachetnú hlavu a s vyjasnenou tvárou posmeľoval svoju horko nariekajúcu dcéru:

— Neboj sa dcéra moja, Pán Boh je s nami. On nás pokoril, ale on nás zas pozdvihne . . .

Truchlý ale tam vo väzení čakal vyšetrovanie. Tam bol v jednej celle s tulákmi, ktorí jeho počestnú postavu dakedy so strachom obchádzali; so žobrákmi, ktorým len nedávno dal chleba. Na noc utiahol sa do jedného kúta a rozmýšľal.

Čo mohol cítiť tento počestný človek? Svedomie je veľký, možno rieknúť neodolateľný potešiteľ trpiacich!

Ale so srdcom v takýto čas ešte ani čisté svedomie nevládne. Vážov už obklúčil sen, len on bdel. Jeho myšlienka zaletela ku tomu hrobu, o ktorom to hovoria: že sa otvoril. Oh bár by sa len bol otvoril. Vtedy by bol vystúpil duch tej vernej manželky. Vystúpi, preborí sa prez rakev a príde, musí sem prísť, aby vydal svedectvo o jeho nevinnosti. Musí prísť, aby povedal: Ruku svoju nikdy nezdvihol na mňa, len požehnával, nikdy ma neobrazil slovom, len bozkami ma obsypal. Ale došla smrť. Tam som spočívala v jeho náručí, tam som ho prosila, aby priniesol mojej sirote sladkú macochu a keď mi to sľúbil, tam som vypustila dušu v jeho náručí medzi bozkávaním. Musí sa prísť opýtať: Kto znepokojuje tohoto čestného človeka? Kto bude prisahať na to, čím ho obviňujú...

Trochu zdremnul... potom sa ale čoskoro zobudil. Sníval. Oh jaký uľavujúci sen to bol! Malé jeho dieťa letelo na krídlach k nemu. Pohľadkalo mu chmurné čelo. Pobozkalo jeho trasúce perny a s takou neodolateľnou sladkosťou šepkalo:

— Neboj sa otecko môj. Tu som hľa — ovocie vašej čistej lásky. Neboj sa otecko môj. Prídeš ty zas nazpät... s čistou, bielou, nepoškvrnenou dušou. Neboj sa tatko môj...

Sotva mal času, aby sa sobral k nastávajúcim ťažkým minútam. Dvere na žalári sa otvorily, on musel ísť „pred súd.“ Kráčal rovno, smelo.

(Pokračovanie nasleduje.)

Vyzvanie k predplateniu!

Na začiatku druhej polovice bežiacieho roku úctive prosíme ct. slovenské obecnstvo, aby sa na časopis váš ráčilo predplácať, a aby ho všemožne rozširovalo. Túto úctivú prosbu preto sa opovažujeme predniesť, lebo sme si povedomí toho, že len dobré chceme milému slovenskému ľudu. Odkedy časopis náš vychodí, neunavne sme pracovali na tom, aby sme cteným čitateľom našim poskytli zdravý duševný pokrm. Všetmožne sme nástojili na tom, aby sme našim milým rodákom poskytli v časopise našom taký prostriedok, pomocou ktorého dozvedia sa v krátkosti o všetkom tom, čo sa deje v politickom svete, popri tom ale usilovali sme sa slovenskému ľudu v našom časopise aj taký prostriedok poskytnúť, pomocou ktorého bude si vstave popri politických aj všeobecné známosti rozmnožiť a popri tom mravne sa sošľachtiť.

Aby tedy časopis náš tejto vytknutej úlohe čím lepšie bol vstave zodpovedať, popri politike donáša v každom čísle viac poučných článkov, donáša mravno-poučné rozprávky a rozjímania. Jedným slovom je tak rozmanitého obsahu, že v ňom najde jak politik, tak aj s po-

litikou sa nezaoberajúci mnoho zaujímavého a poučného. Časopis náš je, čo sa týče objemu, najobsiahlejší a čo sa týče obsahu, najrozmanitejší a najbohatší z pomedzi všetkých slovenských ľudových časopisov.

Politický smer nášho časopisu je vlastenecko-liberálny. Zodpovedne nášmu politickému programu v prvom rade bojujeme a aj budúce bojuvať budeme proti nevlasteneckému smeru národnostných prepriatcov. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisti v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a ľúbime ju aj teraz a ľúbíť ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme.** Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveladovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti žijúcimi národnosťami sme požívali vždy a ich aj požívame.

Dalej odhodlane budeme bojuvať aj proti ľudárom, ktorí sú pre pokoj krajiny práve tak nebezpeční, jako národnostní agitátori. Národnostní agitátori popudzujú proti všetkému, čo je vlastenecké, ľudári ale proti všetkému čo nenie katolicke. Účinkovania obúch sú nanajvýš škodlivé pre krajinu, lebo agitácie ich podrývajú svornosť a bratskú lásku medzi občanstvom našej milej vlasti. Úlohou našou bude tedy, aby sme dobrý slovenský ľud vystríhali pred agitáciami týchto stránok.

Na základe v krátkosti podaného programu prosíme o ďalšiu dôveru ct. obecnstva, prosiac priateľov našich zásad, aby časopis náš všemožne rozširovali.

Vlastenecký smer a liberálne zásady, ktoré zastávame, zaslúžia všestrannú podporu.

Časopis náš stojí ročite len 4 koruny.
na pol roka 2 »
na štvrt roka 1 korunu.

Dopisovatelia dostanú zdarma časopis náš.
Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za pol ceny.

CHÝRNÍK.

K sňatku arcikniežata Franca Ferdinanda. Vo štvrtok, dňa 28. t. m. dedič trónu arciknieža Franc Ferdinand v prítomnosti kráľa, členov panovníckeho domu a zastupiteľov obúch vlád vo viedeňskom Burgu složí prisahu, v ktorej sa v mene svojej manželky grófký Žofie Chotekovej a v mene detí z tohto manželstva narodíť sa majúci zriekne všetkých tých práv, ktoré následkom nerovného manželstva obdržať nikdy nemôžu. — Arciknieža Franc Ferdinand, je prvým synom arcikniežata Karola Ludvika, brata nášho kráľa a neapolskej kňažny Marie Anunciaty. Narodil sa dňa 18. decembra roku 1863 v Stýrskom Hradei. Do armády vstúpil roku 1878., v ktorej rýchle postupoval. Pred 4. rokmi bol ťažko chorý a keď pred dvoma rokmi znova vstúpil do vojenskej služby, pridelený bol ku boku jeho veličenstva a jako taký nosí rang inšpektora armády. Jeho sľúbenica grófká Žofia Choteková narodila sa 1. marca roku 1868. v Stuttgarte, kde jej otec Bohuslav Chotek bol vtedy rakúsko-uhorským vyslancom. Matka sľúbenice je rodená grófká Vilma Kinská, zomrela ešte 5. marca roku 1886. Rodina Chotek je stará česká šľachtická rodina, ktorá roku 1702. povýšená bola do barónskeho, roku 1723. do českého grófskeho a roku 1745. do ríšsko-grófskeho stavu. Grófska rodina Chotek roku 1764. dostala uhorský indigenát a od roku 1886. členovia jej sedia v snemovni uhorských veľmocom. Komtessa Žofia Chotek ešte pred rokom bola dvornou dámou arcikňažny Izabelly, manželky arcikniežata Fridricha v Prešporke a teraz zdržuje sa u svojich pokrevných v Priesene v Sasku.

Smrť. Gróf Michal *Muraviev*, ruský minister zahraničia zomrel na porážku dňa 21. t. m. v 55. roku veku svojho v Petrohrade. — Jeho veličenstvo náš kráľ a nemecký cisár telegraficky vyslovili svoju sústrasť ruskému cárovi, ktorý v zomrelom ministrovi utratil svojho najvernejšieho radcu. Muraviev si vydobyl nemalých zásluh okolo známej konferencie mieru, ktorá teraz rok zasedala v Háge.

Inštalácia. Inštalácia nového vacovského biskupa grófa Karola Csákyho odbyť sa bude vo Vacove dňa 5. augusta.

Vyznačenia. Jeho veličenstvo kráľ za zásluhy nadobudnuté na poli železničnej premávky ministeriálneho radcu Júliusa *Ludvigha*, predsedu správy uh. štát. železníc vyznačil rádom železnej koruny II. triedy, ministeriálneho radcu Alexandra *Robítseka*, správcu štát. železníc rytierskym krížom rádu Leopolda a Júlinovi *Pernerovi* vrchnému dozorcovi pri štát. železničiach udelil titul kráľovského radcu. — Ďalej jeho veličenstvo Karolovi Razb. evanj. farárovi a seniorovi v Kremnici za zásluhy nadobudnuté na poli cirkve a verejných záležitostí udelil rytiersky kríž rádu Franca Jozefa.

Kráľova socha. S uhorskej strany Ľutavy naproti Brucku behom mnohých rokov povstala malá uhorská obec, ktorá dostala meno Bruck-Ujfalú. Obec Bruck-Ujfalú za istý krátky čas čo sa administrácie týče patrila ku rakúskemu Brucku, čo zavdalo podnet ku hádkam o hranicu a príslušnosť. Minulého roku jeho veličenstvo kráľ navštíviac v Brucku ležiaci vojanský tábor pri jednom obede pripil na blaho tak rakúskej ako i uhorskej polovici Brucku a tým ako by sám riešil hádku o hranicu. Odtedy skutočne aj administratívne oddelili sa tieto dve obce a uhorská obec Bruck-Ujfalú z vďačnosti oproti kráľovi uzavrela, že postaví panovníkovi sochu. Socha predstavuje kráľovo poprsie stojace na vysokom vkusnom mramorovom stĺpe. Odhalenie sochy odbyvalo sa 24. júna za velikej slávnosti, na ktorej v plnej paráde zúčastnilo sa v bruckskom tábore ležiace vojsko, deputácie stolice prešporskej, šopronskej a rábskej. Prítomný bol aj arcik. Karol Ferdinand, brat dediča trónu Franca Ferdinanda.

Promocia. Pán Gustáv *Szelencsey*, 22ročný syn pána Karola Szelencseyho hostinského v Žiline, dňa 26. júna bol na koložvárskej universite promovovaný za doktora práv. Nech Všemohúci žehná jeho budúcnosť k dobru vlasti a ľudu.

Voľba rychtára. Na Vrútkach (v turč. st.) namiesto Karola Ruttkaya za nového rychtára zvolený bol jednohlasne Ondrej Judik, dosavadný pokladník obce.

Gróf Elemér Lónyay — ako zo Sátoralja-Ujhelyu sdeľujú — predá svoj majetok v Bodrog-Olaszi a namiesto toho kúpi pekný kaštieľ v Zlatých Moravciach, ktorý jeden jeho praded bol vystavil roku 1630.

Most na Margitín ostrov. Stavba mostu, ktorý má spájať Margitín ostrov s Margitínskym mostom už natoľko pokročila, že je most už skoro úplne hotový a v mesiaci júli odovzdaný bude verejnej premávke.

Slúžka vražednicou. Jako známo asi pred rokom jedna 36ročná slúžka menom Žofia *Kotász* jednou žinkou zahrdúsila svoju v posteli ležiacu paniu 55ročnú chorľavú a hrbatú vdovu Júliu Benknerovú rod. Braun, u ktorej od 5 rokov slúžila a potom ju orabovala o niekoľko šperkov a 5 zlatých. Po vražde mrtvoiu presvliekla do čistej košele, zavliekla do tretej izby a tu obesila na kľučku dvier, aby sa myslelo, že Benknerová spáchala samovraždu. Zločin ale predseda vyšiel na javo a bestialnu slúžku budapeštiansky porotný súd uznal za vinnú v lúpežnej vražde a súd odsúdil ju na 15 rokov do trestnice.

Vek zeme. Goodschild predseda prírodovedeckej spoločnosti v Edinburgu v zahajujúcej reči svojej povedal, že je zem o mnoho staršia, než jako to iní vedomci tvrdia. On sa obšírne zaoberal s touto otázkou a na základe jeho pátrania myslí, že od tak zv. triasovej doby, teda od časov zjavenia sa vyšších tried ssavcov uplynulo 93 milionov rokov; od kambriovej doby, totiž od tých časov, čo sa na zemi zjavily prvé znaky života je už 700 milionov rokov. Skutočný počiatok života však môže byť najmenej dvakrát tak starý, než kambriová doba, tak že vek zeme páči sa najmenej na 1700 milionov rokov.

Osud drotárskych chlapcov v Berlíne. Minister zahraničia gr. Goluchowsky oznamuje, že slovenským drotárskym chlapcom veľmi zle sa vedie v Berlíne. Jedon berlínsky podnikateľ, jakýsi Kubačik dá si hromadne dovážať drotárskych učňov z Uhorska a tam s nimi zle zachádza, núti ich konať ťažkú robotu, ktorá presahuje ich sily, slovom úbohých chlapcov vyvítkuje nesvedomitým spôsobom a k tomu ešte ich aj trýzni. Na časté ponosy minister zahraničia Goluchowsky zakročil u patričných nemeckých vrchností, ktoré sice vystúpia v záujme ubiedených drotárskych chlapcov, ale vzdor tomu uhorský minister vnútra považuje za potrebné, aby sa vývoz takýchto chlapcov nakoľko možno prekazil. Tým cieľom upozornil všetky hornouhorské stolice na osud slovenských drotárskych chlapcov v Berlíne a krom toho osobitne nariadil, aby nemilosrdného Kubačika alebo jeho poverenika, jaknáhle cieľom odvedenia drotárskych chlapcov vstupia na uhorskú pôdu, polícia hneď chytila a zaviedla proti nim trestný postup.

Pre kvet. Strašný prípad udal sa v Berlíne. Plechársky majster Sokloweck pred odchodom z domu chcel si odtrhnúť jedon kvet z pelargonie rastúcej v kvietniku na okne, ale jeho žena mu to nechcela dovoliť. Z toho povstala taká zvada, že nahnevany muž dal žene zaucha a zaplesknúce dvere šiel po svojej práci. Žene toto chovanie sa jej muža natoľko pomätulo rozum, že vzala svoje štyri deti, šročného a jedného šmesačného chlapčeka a dve dcérky, jednu 4- a druhú šročnú a vyjdú s nimi na štvrté poschodie odtiaľ jedno za druhým vyhodila von šročného chlapca a obe dievčatká a konečne schytiac šmesačného synka sama skočila na dvor. Všetky štyri deti sa zabily, len zúfalá matka žila, ale i ona tak sa dolámala, že jej lekári vypovedali život.

Cheer ujst šibenici. Ohavný vrah Béla Pap, ktorý, jako známo, bol dal zabít svojho brata Eleméra aby dostal jeho rodičovskú čiastku, a je odsúdený na smrť povrazom, ako zo Szatmáru oznamujú, chcel sa vo svojej celle obesit. Strážnik ho ale zbadal a ešte zavčasu prekazil samovraždu na smrť odsúdeného bratovraha.

Ohavný vrah. Štefan Molnár v Miškovei pri zvade preklal svojho mladšieho brata Šamuela a svojmu priateľovi Jozefovi Vandrákovi rozpáral brucho. Po dvojnásobnej vražde obesil sa. Zavraždený Samuel minulého roku pri jednom požiare ratoral život svojmu bratovi Štefanovi a tento spastlý človek tak odplatil sa mu za tento šlachetný skutok, že ho preklal.

Mužská sila. Kedy je muž najsilnejší? Moohí lekári tvrdia, že obyčajne v svojom tridsiatom roku dosiahne chlap vrchol svojej sily. V 17. roku je vstave zdvihnutý priemerne 110—150 kilogrammov ťarchy, v 20. roku 160 kg. a v 30. roku už 180 kilogrammov. Od 31. roku počnúc chlap počne tratiť zo svojej sily; z počiatku ale len vo veľmi malej miere, tak že do 40. roku svojho utratí len 4 kilogrammy. 50-ročný chlap môže zdvihnúť ešte 165 kilogrammov, ale potom už rapidne trati svojou silou.

Dlažba z trávy. Po drevenej a z papieru zhotovenej dlažbe v Amerike počínajú už trávou dláždiť ulice. Dlhú trávnu rozsiahlych amerických step dechfom impregnujú, sprešujú a potom režú z taktu dosiahnutej massy polmetrové kvadre. Pri dláždení tieto kvadre spájajú železnými hákmi. Má sa za to, že dlažba takáto je veľmi trvácna a ešte menej počut hrmot vozov než na drevenej dlažbe. — Vo Viedni zase magistrát mesta pojednávajúc tieto dni záležitosť dláždenia ulie, na návrh radcu Schucha uzavrel, že upravuje sa staviteľský úrad, aby podal zprávu o tých pokusoch, ktoré robia v niektorých švajciarskych mestách, či totiž sklo hodí sa ku dláždeniu ulie a že či by sa táto sklenná dlažba mohla zaviesť vo Viedni.

Úradníctvo vo Francúzsku. Roku 1848 malo Francúzsko 180.000 štátnych úradníkov, ktorých plat obnášal ročite 245 millionov frankov. Roku 1873 bolo už 285.000 štátnych úradníkov, ktorým štát ročite platil 340 millionov frankov. Teraz má Francúzsko 460.000 úradníkov, ktorých vydržovanie stojí ročite 627 mill. frankov.

Kde netreba daždnika? Najsuchším bodom našej zeme je mesto Panta v Peru v Južnej Amerike. Panta rozprestiera sa asi pod 50. stupňom šírky na morskom pobreží, ktoré od historického veku zvýšilo sa o 12 metrov. V Pante a jeho okolí od jedného dažda po druhý uplynie priemerne sedem rokov. Keď professor Fairchild r. 1899. vo februári, navštívil mesto, práve pred niekoľkými dnami bolo pršalo od 10. hodiny večer do druhého dňa popoludní, a to bol prvý dažď od uplynutých osem rokov. Potrebnú vlhkosť povetria udržuje more, lebo ináč nebolo by možno tam žiť. A jak zriedkavý je dažď, tak často zahalí celé okolie morská hmla. Rastlinstvo v Pante pozostáva z devätorakých rastlín, z ktorých sedem sú ročné, tak že semeno týchto rastlín muselo osem rokov čakať na oživotvorujúci daždik. Vzdor zriedkavým spřecham obyvateľstvo zarába si chlieb pestovaním t. zv. peruanskej bavlny, ktorá po vyschlých korytách riek za sedem rokov bez dažda rastie a rodí barvistú, krátku a širokú bavlnu, ktorá sa znamenite hodí na padelanie vlny.

Najdlhší vlak. Bez otázky najdlhším vlakom na svete je ten nákladný vlak železnice Pacific, ktorý od istého času sprostredkuje nákladnú premávku medzi mestami Archer a Egbert. Tento vlak sostavený je z 134 dlhých nákladných vozňov a jeho dĺžka obnáša 1850 metrov teda skoro dva kilometre. Tak dlhý je vlak, že lokomotivu telefon spája s posledným vozňom.

Obrovský šarkan. Mládež našu, ktorá zvykla šarkanov púšťať doista zaujímať bude, že v Dudley-Hille v Amerike v priaznivom vetre takého obrovského šarkana pustili, ktorý bol 10 metrov dlhý a vážil 25 kilogrammov. Tak pevne stal v povetří, žeby jedného človeka bol cele ľahko uvládal, len že nikto sa nechcel o to pokúsiť. Šarkan bol podlhovatej, šestuhelnej podoby; chvost mal zhotovený z vlny.

Z čoho je slama v našich viržinkách? Táto otázku dáva si nejedon fajčiar. Táto slama je druh Kavylu, ktorý v Španielsku jako Esparto, v Severnej Amerike jako Halfa je známy a aj u nás ho užívajú ku pleteniu rozličných fajnových vecí. Zo silnejších listov vyrábajú slamy do viržiniek. Táto rastlina používaná býva aj k výrobe papieri.

KU OBRÁZKU.

V kvetúcom lese.

Príroda sa jasá v celej svojej kráse. Každý kvietok, každý pníček, stromček vydáva svoju lúbeznu vôňu obživujúcu dušu i telo človeka. Krátkym pobytom v kvetúcej prírode okreje duša, posilní sa telo a človek akoby znova zrodený vracia sa z kvetúcej prírody. A človeka aj táhá tá krása prírody ku sebe. Jeden na zelenej lúke, druhý v kvetúcom lese nachodí svoje radosti. O, jak dobre je ľudom bývať v krajoch hôrnatých, kde príroda ukazuje celú svoju krásu a svojou lúbeznu vôňou dodáva zdravia duši i telu po ťažkých námahách denného života.

ODKAZY REDAKCIE.

Pán P. v M. *Csejthe*. Básnické klapencie nehodia sa k uverejneniu.

Stará firma. Zaslany list na jedno prečítanie nedá sa porozumeť, musíme ho viackrát prečítať, a len potom Vám dáme odpoveď, vlastne vysvetlenie.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 23. júna.

V budapešťianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 104, zadok 112, polievková 126, jazyk 130, obličky, ľadviny 180, čistené 340 halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok 200, zadok 240 hlov. — *Telacina*: predok 120, zadok 128, stehno 200 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 112, stehno a lopatka

120 hlov za 1 klg. — *Sunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg. pri kúpe najmenej 5 klgrov.

Masť: Sviňská 106 hlov, loj 104 hlov, slanina ku roztopeniu 104 hlov a husacia masť 240 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 75, sliepku 160, kohúta 170 hlov. Za jednu tučenú kačku 240, za tučenú mladú hus 500 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 70, sliepka 150, kapuň 240 hlov, tohoročná hus 260 halierov (za jeden klg. tučenej husy 120 hlov), morka za kilo 130 hlov, kačka za kus 200 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 8 kusov za 40 hlov, menšie 50 kusov za 2 koruny, ku čaju 7 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 100, sumec 130, štika 130, zubáč 180, jesater 200, okuň 180 hlov za klg. Raky: kus za 16 hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 170, ku čaju 220 hlov za 1 klg. Tvaroh 40 hlov za kilo. — Smotana 40 hlov za liter. — Pár holubov 120 hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klg. divej svine — hlov, celé stehno srny 0 kor. — Zemiaky nové 26 hlov za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	28'00	26'60	25'00	24'00	23'40	21'60
číslo:	6	7	7½	8		
kor.	20'20	17'20	16'00	12'00		

Pšeničné otruby drobné po kor. 9'00, hrubé po 9'00.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* kor. 2'80—3'60, žlté kor. 4'00—4'20, rožky kor. 7'00—7'20, biele kor. 2'80—3'00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 20 hl. kor. — *Cibuľa* kor. 5'00—8'40 m. c. *Zeler* 100 kusov — *Nové uhorky*: za kus 30 halierov.

Strova: *Hrach* nový liter 28 hal., čistený starý 18—30 hal. za liter. *Sošovica*: domáca 16—24 za klg. *Riža* 20 hlov za kilo. *Zelená fazuľa nová* 70 hal. za klg.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 25. júna.

Obilie	Jakošť dia hekt.	Za 50 kilog:		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75—81	7 50	7 80	(Za každých 100 korun)			Prvá uhor. poisť. spol.	5275	5350
" pešťianska	75—81	7 40	7 15	Uhorská zlatá renta 4%	96'25	96'25	Pešť. uh. kupec. b.	2649	2650
" stolnobelehradská	75—81	7 55	8 30	Uhorská kornová renta 4%	91'00	91'40	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	16050	16150
Raž (žito)	70—72	6 45	6 80	Uhorské regálové úpisly 4½%	98'10	98'85	Salgó-tarjána baha na uhlie	638 00	640 00
Jačmeň na krm	60—62	5 90	6 10	Uhorské premiové úpisly	158'50	159'50	Záložné listy.		
" na pátku	62—64	5 60	5 80	Uhorská tisako-segedínska požička 4%	139 00	140 50	Uhorského pozem. úverového ústavu 4%	98'50	94'50
" na várku	64—66	—	—	Uhorská žel. požička 4½% v sl. vyvážkové úpisly 4½%	100 50	101 50	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	98'00	99'00
Ovos	89—41	5 90	5 50	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%	91 00	92 00	Uh. úver. ústavu s prímion 4%	118 00	119 00
Kukurica	—	5 50	5 70	Žreby.			Peniaze.		
Prosó	—	5 00	5 30	Spolku „Jó salv“	6 00	6 50	Cisársky dukát	11 37	11 45
Repica	—	—	—	Uhorského „Červeného křita“	18 00	19 00	Dvadsať-frankovník	19 32	19 36
Datelínové semä, luc.	—	—	—	Rakúskeho	42 00	43 00	Nemecká ríšska marka	118 60	118 90
Sviňská masť pešťianska	—	56 00	56 50	Basilika	11 00	12 00	Striebro	—	—
" vidiecka	—	—	—						

Platný od 1. mája 1900.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. mája 1900.

Budapest—Galantha—Zsolna

Stanice	triedy	express	osobný	rychlo	osobný	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		I	I-III	I-II	I-III	I-III
Budapest ny. p.	ind.	1 00		7 30	9 25	9 05
Galantha		3 47		10 20	2 30	3 00
Gány					2 41	3 09
Szered	érk.			10 34	2 51	3 17
Sár	ind.				*3 03	
Szilád-Zéle					3 13	3 32
Lipótvár	érk.	4 18		10 52	3 26	3 42
Lipótvár	ind.	4 20		8 20	3 41	4 01
Madunicz 33. sz. órh.				8 29	*3 48	
Kosztolány				8 37	3 56	4 14
Drahóc 36. sz. órh.				8 46	*4 03	
Póstyén		4 40		8 59	4 20	4 45
Poh-Szerdahely 41. órh.				*9 09	*4 30	
Brunócz				9 17	4 39	5 00
Csejte-Szt.-Kereszt 43. órh.				*9 22	*4 44	
Vág-Ujhely				9 36	11 44	5 13
Bobuszlavicz				*9 45	5 14	*5 22
Melsicz				9 55	*11 57	5 31
Kosztolna-Zajrecs 54. órh.				10 05	5 37	*5 40
Trencsén-Istebnik				10 13	5 47	5 48
Trencsén szem. p. u.				10 18	5 52	5 52
T-Trencs.-Teplicz		5 37		10 34	6 08	6 05
Dubnicz				10 53	6 41	6 23
Illava				11 05	6 52	6 36
Lédecz				11 16	7 02	6 47
Bellus				11 23	7 09	6 55
Alsó-Kockócz 77. sz. órh.				*11 30	7 10	*7 02
Puchó-Kockócz				11 39	7 22	7 10
Milochó 82. sz. órh.				*11 49	7 20	*7 20
Vág-Besztercze				11 59	*1 15	7 41
Podhr.-Vághéve 88. órh.				*12 07	7 49	*7 38
Pelvas 91. sz. órh.				*12 14	*7 56	*7 45
Nagy-Bicse-Predmér				12 26	1 32	8 07
Kottosó 97. sz. órh.				*12 33	*8 14	*8 03
Hricsó				12 42	8 22	8 11
Zsolna (Rajecz-fürdő)	érk.	7 05	1 00	1 55	8 39	8 28

Zsolna—Galantha—Budapest

Stanice	triedy	osobný	osobný	rychlo	osobný	express
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		I-III	I-III	I-II	I-III	I
Zsolna (Rajecz-fürdő)	ind.	9 10	5 28	2 58	3 38	5 10
Hricsó		9 27	5 45		3 57	
Kottosó 97. sz. órh.		*9 32	*5 51		*4 05	
Nagy-Bicse-Predmér		9 40	5 59	*3 21	4 14	
Pelvas 91. sz. órh.		*9 48	*6 08		*4 24	
Podhr.-Vághéve 88. sz. órh.		9 54	6 14		4 31	
Vág-Besztercze		10 02	6 27	*3 38	4 41	
Milochó 82. sz. órh.		*10 10			*4 49	
Puchó-Kockócz		10 21	6 44	3 51	5 00	
Alsó-Kockócz 77. sz. órh.		*10 27			*5 07	
Bellus		10 34	6 56		5 15	
Lédecz		10 40	7 02		5 23	
Illava		10 50	7 12	4 08	5 33	
Dubnicz		11 00	7 22		5 44	
T-Trencs.-Teplicz		11 08	7 30	4 19	5 52	6 31
Trencsén szem. p. u.		11 27	8 23	4 34	6 20	
Trencsén-Istebnik		11 35	8 33		6 29	
Kosztolna-Zajrecs 54. órh.		*11 42	8 43		6 38	
Melsicz		11 52	8 57	*4 48	7 03	
Bobuszlavicz		12 00	9 09		7 13	
Vág-Ujhely		12 11	9 32	5 02	7 30	
Csejte-Szt.-Kereszt 43. órh.			*9 41		*7 39	
Brunócz		12 22	9 47		7 45	
Poh-Szerdahely 41. sz. órh.			9 53		*7 51	
Póstyén		12 39	10 08	5 24	8 06	7 29
Drahóc 36. sz. órh.			10 18		8 16	
Kosztolány		12 53	10 26		8 26	
Madunicz 33. sz. órh.			10 34		8 32	
Lipótvár	érk.	1 04	10 42	5 43	8 40	7 47
Lipótvár	ind.	1 30	11 07	5 53	8 40	7 49
Szilád-Zéle		1 43	11 20			
Sár			*11 29			
Szered	érk.	1 58	11 36	6 12		
Gány		2 15	11 50			
Galantha	érk.	2 27	12 00	6 30		8 18
Budapest ny. p. u.	érk.	7 35	6 05	9 25		11 00

Nagy-Surány—Kis-Tapolcsány.

Stanice	triedy	miešan.	miešan.	osobný
		vlak	vlak	vlak
		I-III	I-III	I-III
Nagy-Surány	ind.	5 00	12 35	4 42
Zsitva-Födemes		5 14	12 52	4 54
Mánya		5 35	1 13	5 03
Szt. Mihályúr 4. sz. órh.		*5 45	*1 24	*5 16
Vajk		5 56	1 36	5 25
Verebély		6 23	2 00	5 45
Zsitva-Ujfalu		6 36	2 16	5 56
Betekints 8. sz. órh.		*6 46	*2 28	*6 04
Taszár		7 00	2 40	6 12
Aranyos-Maróth		7 28	3 07	6 25
Kis-Tapolcsány	érk.	7 40	3 20	6 35

Kis-Tapolcsány—Nagy-Surány.

Stanice	triedy	miešan.	osobný	miešan.
		vlak	vlak	vlak
		I-III	I-III	I-III
Kis-Tapolcsány	érk.	6 15	4 41	6 45
Aranyos-Maróth		6 39	4 51	7 11
Taszár		6 56	5 02	7 30
Betekints 8. sz. órh.		*7 04	*5 08	*7 40
Zsitva-Ujfalu		7 14	5 17	7 53
Verebély		7 37	5 36	8 23
Vajk		7 49	5 46	8 40
Szt. Mihályúr 4. sz. órház.		*7 59	*5 54	*8 52
Mánya		8 12	6 02	9 11
Zsitva-Födemes		8 28	6 16	9 35
Nagy-Surány		8 41	6 27	9 52

Pelsűcz—Murány.

Stanice	triedy	miešan.	miešan.	nák. os.
		vlak	vlak	vlak
		II-III	I-III	I-III
Pelsűcz	ind.	7 00	3 00	6 57
Horka-Özörény 1. sz. órh.		*7 16	*3 16	*7 17
Licze-Gicze		7 38	3 38	7 43
Jolsva-Taplocza 6. sz. órh.		*7 51	*3 51	*7 59
Jolsva		8 21	4 16	8 12
Hisnyóvíz		8 51	4 41	érk.
Vizesért 11. sz. órh.		*9 04	*4 54	—
Nagy-Rőcze		9 27	5 17	—
Hosszurét 14. sz. órh.		*9 44	*5 34	—
Murány	érk.	9 55	5 45	—

Murány—Pelsűcz.

Stanice	triedy	miešan.	miešan.
		vlak	vlak
		I-III	I-III
Murány	ind.	4 10	11 20
Hosszurét 14. sz. órh.		*4 20	*11 30
Nagy-Rőcze		4 37	11 56
Vizesért 11. sz. órh.		*4 43	*12 02
Hisnyóvíz		4 55	12 31
Jolsva		5 10	1 01
Jolsva-Taplocza 6. sz. órh.		*5 28	*1 10
Licze-Gicze		5 41	1 22
Horka-Özörény 1. sz. órh.		*6 02	*1 43
Pelsűcz	érk.	6 14	1 55

* Podmienečne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knižničiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.